Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 4 września 2025 r.* [i]

Odesłanie prejudycjalne – Porozumienie ramowe w sprawie pracy na czas określony zawarte przez UNICE, CEEP oraz ETUC – Klauzula 4 – Zasada niedyskryminacji – Równość traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – Sędziowie i prokuratorzy honorowi oraz sędziowie i prokuratorzy zawodowi – Klauzula 5 – Środki mające na celu zapobieganie nadużywaniu kolejnych umów o pracę na czas określony i karanie tych nadużyć – Dyrektywa 2003/88/WE – Artykuł 7 – Prawo do corocznego płatnego urlopu – Artykuł 31 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Procedura oceny w celu uzyskania ostatecznego ponownego powołania do sprawowania urzędu sędziego lub prokuratora honorowego – Zrzeczenie się ex lege roszczeń wynikających z pełnienia urzędu sędziego lub prokuratora honorowego przed procedurą oceny – Utrata prawa do corocznego płatnego urlopu przyznanego przez prawo Unii

W sprawie C-253/24 [Pelavi] [i]

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Corte d'appello di L'Aquila (sąd apelacyjny w L'Aquili, Włochy) postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2024 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 kwietnia 2024 r., w postępowaniu:

Ministero della Giustizia

przeciwko

NZ,

przy udziale:

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: I. Jarukaitis, prezes izby, K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego czwartej izby, N. Jääskinen, A. Arabadjiev (sprawozdawca) i R. Frendo, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: A. Calot Escobar,

* Język postępowania: włoski.

[i] Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa. Nie odpowiada ona rzeczywistej nazwie ani rzeczywistemu nazwisku żadnej ze stron postępowania.

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu NZ – P. Perna, avvocata,

– w imieniu rządu włoskiego – G. Palmieri, w charakterze pełnomocnika, którą wspierali L. Fiandaca i G. Santini, avvocati dello Stato,

– w imieniu Komisji Europejskiej – S. Delaude i D. Recchia, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzeczniczki generalnej, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 7 dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz.U. 2003, L 299, s. 9) oraz klauzul 4 i 5 Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego w dniu 18 marca 1999 r. (zwanego dalej „porozumieniem ramowym”), ujętego w załączniku do dyrektywy Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC (Dz.U. 1999, L 175, s. 43), a także art. 31 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy NZ, sędzią honorową, a Ministero della Giustizia (ministerstwem sprawiedliwości, Włochy), pracodawcą, w przedmiocie konsekwencji wynikających z udziału NZ w procedurze oceny w celu ostatecznego ponownego powołania do sprawowania urzędu.

Ramy prawne

Prawo Unii

Umowa ramowa

3 Klauzula 2 porozumienia ramowego, zatytułowana „Zakres”, przewiduje w pkt 1:

„Niniejsze porozumienie ma zastosowanie do pracowników zatrudnionych na czas określony, na podstawie umowy lub w ramach stosunku pracy określonego przez ustawodawstwo, układy zbiorowe lub praktykę obowiązującą w każdym z państw członkowskich”.

4 Klauzula 4 porozumienia ramowego, zatytułowana „Zasada niedyskryminacji”, przewiduje w pkt 1:

„Jeżeli chodzi o warunki pracy, pracownicy zatrudnieni na czas określony nie będą traktowani w sposób mniej korzystny niż porównywalni pracownicy zatrudnieni na czas nieokreślony, jedynie z tego powodu, że pracują na czas określony, chyba że zróżnicowane traktowanie uzasadnione jest powodami o charakterze obiektywnym”.

5 Zgodnie z klauzulą 5 porozumienia ramowego, zatytułowaną „Środki zapobiegania nadużyciom”:

„1. W celu zapobiegania nadużyciom wynikającym z wykorzystywania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy zawieranych na czas określony, państwa członkowskie, po przeprowadzeniu konsultacji z partnerami społecznymi, zgodnie z ustawodawstwem krajowym, układami zbiorowymi i praktyką, i/lub partnerzy społeczni, wprowadzają, o ile nie istnieją równoważne rozwiązania prawne, zmierzające do zapobiegania nadużyciom, w sposób uwzględniający potrzeby szczególnych gałęzi i/lub grup pracowników, jeden lub więcej spośród następujących środków:

a) obiektywne powody, uzasadniające odnowienie takich umów lub stosunków pracy;

b) maksymalną łączną długość kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy na czas określony;

c) liczbę odnowień takich umów lub stosunków.

2. Państwa członkowskie, po przeprowadzeniu konsultacji z partnerami społecznymi, i/lub partnerzy społeczni, ustalają, o ile to właściwe, na jakich warunkach umowy zawarte na czas określony lub stosunki pracy:

a) będą uważane za »kolejne«;

b) będą uważane za umowy o pracę lub stosunki pracy zawarte na czas nieokreślony”.

Dyrektywa 2003/88

6 Artykuł 7 dyrektywy 2003/88, zatytułowany „Urlop roczny”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by każdy pracownik był uprawniony do corocznego płatnego urlopu w wymiarze co najmniej czterech tygodni, zgodnie z warunkami uprawniającymi i przyznającymi mu taki urlop, przewidzianymi w ustawodawstwie krajowym i/lub w praktyce krajowej”.

Prawo włoskie

7 Artykuł 29 decreto legislativo n. 116 – Riforma organica della magistratura onoraria e altre disposizioni sui giudici di pace, nonché disciplina transitoria relativa ai magistrati onorari in servizio, a norma della legge 28 aprile 2016, n. 57 (dekretu ustawodawczego nr 116 w sprawie reformy ustroju sądownictwa honorowego i innych przepisów dotyczących sędziów pokoju, a także przepisów przejściowych mających zastosowanie do pełniących służbę sędziów lub prokuratorów honorowych, wydanego w celu wykonania ustawy nr 57 z dnia 28 kwietnia 2016 r.)

z dnia 13 lipca 2017 r. (GURI nr 177 z dnia 31 lipca 2017 r., s. 1), zmienionego legge n. 234 – Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2022 e bilancio pluriennale per il triennio 2022–2024 (ustawą nr 234 w sprawie projektu budżetowego państwa na rok budżetowy 2022 r. i budżetu wieloletniego na lata 2022–2024) z dnia 30 grudnia 2021 r. (GURI nr 310 z dnia 31 grudnia 2021 r., s. 1) (zwanego dalej „dekretem ustawodawczym nr 116/2017"), stanowi w ust. 1–3, 5 i 9:

„1. Sędziowie lub prokuratorzy honorowi sprawujący urząd w dniu wejścia w życie niniejszego dekretu mogą zostać ponownie powołani na wniosek do momentu ukończenia przez nich 70. roku życia.

2. Sędziom lub prokuratorom honorowym sprawującym urząd w dniu wejścia w życie niniejszego dekretu, którzy nie zostaną ponownie powołani, zarówno z powodu niezłożenia wniosku, jak i z powodu uzyskania negatywnego wyniku w procedurze oceny, o której mowa w ust. 3, przysługuje, bez uszczerbku dla możliwości odmowy, wynagrodzenie w wysokości, odpowiednio, 2500 EUR brutto, przed potrąceniami na poczet zobowiązań podatkowych, za każdy rok służby, w trakcie którego brali oni udział w rozprawach przez co najmniej 80 dni, i 1500 EUR brutto, przed potrąceniami na poczet zobowiązań podatkowych, za każdy rok służby, w trakcie którego brali oni udział w rozprawach przez mniej niż 80 dni, a w każdym razie do górnego limitu na osobę wynoszącego 50 000 EUR brutto, przed potrąceniami na poczet zobowiązań podatkowych. Do celów obliczenia wynagrodzenia, o którym mowa w zdaniu poprzednim, okresy służby przekraczające sześć miesięcy traktuje się jako jeden rok. Przyjęcie świadczenia pociąga za sobą zrzeczenie się wszelkich innych roszczeń o jakimkolwiek charakterze, wynikających z zakończenia sprawowania urzędu sędziego lub prokuratora honorowego.

3. Do celów ponownego powołania, o którym mowa w ust. 1, najwyższa rada sądownictwa podejmuje decyzję o przeprowadzeniu trzech odrębnych procedur oceny, które będą przeprowadzane corocznie w latach 2022–2024. Dotyczą one sędziów lub prokuratorów honorowych sprawujących urząd, którzy w dniu wejścia w życie niniejszego dekretu pełnili służbę przez odpowiednio:

a) ponad 16 lat;

b) od 12 do 16 lat;

c) mniej niż 12 lat;

[…]

5. Złożenie wniosku o objęcie procedurami oceny, o których mowa w ust. 3, oznacza zrzeczenie się wszelkich innych roszczeń o jakimkolwiek charakterze, wynikających ze sprawowanego wcześniej urzędu sędziego lub prokuratora honorowego, bez uszczerbku dla prawa do wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 2, w przypadku braku ponownego powołania.

[…]

9. Sędziowie i prokuratorzy honorowi pełniący służbę w dniu wejścia w życie niniejszego dekretu przestają pełnić służbę, jeżeli nie złożą wniosku o objęcie procedurą oceny, o której mowa w ust. 3".

8 Przepis ten wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2022 r.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

9 Od dnia 14 lutego 2001 r. NZ pełni funkcję sędziego honorowego w Tribunale di Vasto (sądzie w Vasto, Włochy). Początkowo mianowano ją na okres trzech lat, a jej kadencja była przedłużana i odnawiana co cztery lata, do 13 grudnia 2022 r. W tym ostatnim dniu została ona ostatecznie ponownie powołana do sprawowania urzędu do ukończenia 70. roku życia, na podstawie art. 29 dekretu ustawodawczego nr 116/2017, który wprowadza możliwość złożenia przez sędziów i prokuratorów honorowych pełniących urząd w dniu 1 stycznia 2022 r. wniosku o objęcie procedurą oceny w celu ostatecznego ponownego powołania do sprawowania urzędu.

10 W okresie od dnia 14 lutego 2001 r. do dnia 13 grudnia 2022 r. NZ otrzymywała wynagrodzenie obliczone w szczególności na podstawie liczby przeprowadzonych rozpraw.

11 NZ nie zasiadała na rozprawach jako sędzia w okresach wakacji sądowych określonych w przepisach krajowych, trwających w dniach od 1 do 31 sierpnia każdego roku. W tych okresach nie otrzymywała zatem wynagrodzeń.

12 Będąc również członkiem izby adwokackiej, NZ mogła wykonywać równolegle, do dnia 13 grudnia 2022 r., zawód adwokata poza właściwością miejscową sądu, do którego została przydzielona.

13 Jako adwokatka była ona objęta obowiązkowym systemem zabezpieczenia społecznego zarządzanym przez Cassa Nazionale Forense (krajową kasę ubezpieczeń społecznych adwokatów, Włochy). Z tego tytułu była ona zobowiązana do opłacania składki, której wysokość zależała od dochodów z jej działalności adwokackiej, a także od wynagrodzenia wynikającego z pełnienia przez nią funkcji sędziego honorowego.

14 NZ, uznawszy, że przed wejściem w życie art. 29 dekretu ustawodawczego nr 116/2017 i przed ostatecznym ponownym powołaniem do sprawowania urzędu sędziego honorowego padła ona ofiarą niezgodnego z prawem odmiennego traktowania w zakresie wynagrodzenia z tytułu sprawowanego przez nią urzędu, wniosła do sądu pierwszej instancji powództwo o przyznanie jej statusu „pracownika najemnego” w rozumieniu prawa włoskiego lub „pracownika” w rozumieniu prawa Unii w odniesieniu do sprawowanego przez nią urzędu sędziego honorowego, a tym samym mające na celu uzyskanie traktowania pod względem ekonomicznym i prawnym, które byłoby równoważne traktowaniu pracowników na podobnych stanowiskach w ministerstwie sprawiedliwości, w tym w odniesieniu do dni ustawowo wolnych od pracy, corocznych urlopów, urlopów macierzyńskiego i chorobowego, świadczeń chorobowych i z tytułu wypadku, wynagrodzenia po wygaśnięciu umowy, ochrony socjalnej i ubezpieczenia. Wniosła ona również o odszkodowanie za szkodę poniesioną w związku z zarzucanym naruszeniem obowiązków przewidzianych w prawie Unii w zakresie urlopów, urlopu macierzyńskiego i wszelkiej innej ochrony. Ponadto NZ wniosła do tego sądu o stwierdzenie, że ministerstwo to w sposób stanowiący nadużycie zawierało z nią ponownie umowy o pracę na czas określony, oraz o nakazanie temu ministerstwu naprawienia poniesionej w związku z tym przez NZ szkody.

15 Wyrokiem z dnia 14 marca 2022 r. sąd pierwszej instancji częściowo uwzględnił to powództwo. Orzekł on, że w ramach sprawowania urzędu sędziego honorowego NZ powinna zostać uznana za „pracownika” w rozumieniu prawa Unii i że ma ona prawo do pobierania takiego samego wynagrodzenia jak to, które jest wypłacane sędziemu zawodowemu. Sąd ten uznał jednak, że

kwalifikacja ta nie przyznaje NZ prawa do objęcia jej systemem zabezpieczenia społecznego urzędników w Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) (krajowym zakładzie zabezpieczenia społecznego, Włochy) w przypadku braku stosunku pracy w sektorze publicznym. W konsekwencji wspomniany sąd zasądził od ministerstwa sprawiedliwości zapłatę na rzecz NZ wynagrodzenia należnego za okres poprzedzający wniesienie przez nią powództwa, w granicach pięcioletniego terminu przedawnienia. Ponadto sąd ten uznał, że stosunek pracy NZ na czas określony został nawiązany ponownie w sposób stanowiący nadużycie, i nakazał temu ministerstwu zapłatę odszkodowania za szkodę poniesioną przez NZ w wysokości dziewięciu miesięcznych wynagrodzeń wypłacanych sędziemu zawodowemu.

16 Ministerstwo sprawiedliwości wniosło apelację od tego orzeczenia do Corte d'appello di L'Aquila (sądu apelacyjnego w L'Aquili, Włochy), który jest sądem odsyłającym, kwestionując zarówno porównywalny charakter urzędu sędziego lub prokuratora honorowego i sędziego lub prokuratora zawodowego, jak i nadużycie w zawieraniu umów na czas określony.

17 NZ wniosła apelację wzajemną, przyjętą przez sąd pierwszej instancji, kwestionując kwalifikację jej roszczeń jako żądania wynagrodzenia, a nie odszkodowania, a także zastosowanie pięcioletniego, a nie dziesięcioletniego terminu przedawnienia, który wynikał z tej kwalifikacji. Kwestionuje ona również okoliczność, że zakwalifikowanie jej jako „pracownika" w rozumieniu prawa Unii nie uprawniało jej do członkostwa w INPS.

18 W toku postępowania odwoławczego NZ zakończyła procedurę, która przewidywała możliwość złożenia przez sędziów i prokuratorów honorowych pełniących urząd w dniu 1 stycznia 2022 r. wniosku o objęcie procedurą oceny, o której mowa w art. 29 ust. 3 dekretu ustawodawczego nr 116/2017.

19 Jako ponownie powołany w ten sposób sędzia honorowy, NZ uzyskała od dnia 13 grudnia 2022 r. stałe wynagrodzenie, obliczane na podstawie wynagrodzenia urzędnika zatrudnionego przez ministerstwo sprawiedliwości, dodatek sądowy i bony na posiłki. Wynagrodzenie to jest wypłacane również w okresie wakacji sądowych, podczas którego nie wykonuje ona żadnej działalności. Ponadto, wybierając system wyłączności na stanowisku honorowym, NZ została wykreślona z listy adwokatów i z krajowej kasy zabezpieczenia społecznego adwokatów oraz została zrzeszona w INPS.

20 Biorąc pod uwagę udział NZ w procedurze oceny, o której mowa w art. 29 ust. 3 dekretu ustawodawczego nr 116/2017, oraz fakt, że ów art. 29 ust. 5 przewiduje, iż taki udział oznacza, w odniesieniu do ponowienie powołanych sędziów i prokuratorów honorowych sprawujących urząd po zakończeniu tej procedury, zrzeczenie się ex lege wszelkich innych roszczeń wynikających z ich wcześniejszego honorowego stosunku pracy, ministerstwo sprawiedliwości uważa, że spór w postępowaniu głównym stał się bezprzedmiotowy.

21 NZ sprzeciwia się temu wnioskowi o umorzenie postępowania i zwraca się do sądu odsyłającego o podniesienie kwestii zgodności z konstytucją art. 29 dekretu ustawodawczego nr 116/2017, a w szczególności tego zrzeczenia się ex lege przewidzianego w ust. 5 tego artykułu.

22 Sąd odsyłający zastanawia się nad zgodnością art. 29 ust. 5 dekretu ustawodawczego nr 116/2017 z klauzulą 4 porozumienia ramowego, z art. 7 dyrektywy 2003/88 oraz z art. 31 i 47 Karty, w szczególności w zakresie, w jakim wspomniane zrzeczenie się ex lege wpływa na prawo do ekwiwalentu za niewykorzystany urlop, do którego uprawnieni są sędziowie i prokuratorzy zawodowi. Uważa on, że należy zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia

w trybie prejudycjalnym w tym względzie, biorąc pod uwagę bezpośredni skutek tych przepisów i wynikające z nich uprawnienie do odstąpienia od stosowania uregulowań krajowych sprzecznych z normą wywierającą taki skutek.

23 Ponadto sąd ten zastanawia się, czy art. 29 ust. 5 dekretu ustawodawczego nr 116/2017 spełnia wymogi wynikające z klauzuli 5 pkt 1 porozumienia ramowego. Uważa on, że należy zwrócić się do Trybunału również w tym względzie, ponieważ odpowiedź Trybunału na to drugie pytanie ułatwiłaby ocenę konieczności zwrócenia się do Corte costituzionale (trybunału konstytucyjnego, Włochy) z pytaniem o zgodność z konstytucją rozpatrywanego przepisu krajowego.

24 W tych okolicznościach Corte d'appello di L'Aquila (sąd apelacyjny w L'Aquili) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 31 ust. 1 i art. 47 [Karty], art. 7 [dyrektywy 2003/88] i klauzula 4 [Porozumienia ramowego] stoją na przeszkodzie przepisom krajowym, które przewidują, że sędzia lub prokurator honorowy, podlegający zakwalifikowaniu jako »pracownik« i »pracownik zatrudniony na czas określony«, którego powołano ponownie do sprawowania urzędu do 70. roku życia, traci prawo do płatnego urlopu wypoczynkowego w stosunku do okresu poprzedzającego ponowne powołanie?

2) Czy klauzula 5 ust. 1 [Porozumienia ramowego] stoi na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, które jako środek mający na celu karanie nadużywania stosunków na czas określony przewiduje ponowne powołanie sędziego lub prokuratora honorowego do ukończenia 70. roku życia, po pomyślnym zakończeniu pozakonkursowej oceny, a – w przypadku niepomyślnego wyniku oceny – przewiduje wynagrodzenie pieniężne, ze zrzeczeniem się, w obu przypadkach, wszelkich wcześniej nabytych praw?".

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

25 Rząd włoski kwestionuje dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

26 Podnosi on, po pierwsze, że Giudice di pace di Fondi (sędzia pokoju w Fondi, Włochy) zwrócił się już do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, zarejestrowanym pod sygnaturą C-548/22, w którym podniesiono kwestie identyczne i dotyczące tych samych przepisów krajowych co przepisy rozpatrywane w postępowaniu głównym. Rząd ten uważa, ze względów związanych zasadniczo z ekonomią procesową, że niniejsze odesłanie prejudycjalne jest bezużyteczne i że postępowanie główne powinno było zostać zawieszone do czasu udzielenia przez Trybunał odpowiedzi w sprawie C-548/22.

27 Po drugie, sąd odsyłający nie wykazał żadnego związku między zasadami prawa Unii, do których się odnosi, a ustawodawstwem krajowym mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym.

28 Wreszcie, po trzecie, pytanie drugie jest hipotetyczne, gdyż dotyczy sytuacji innej niż sytuacja powódki w postępowaniu głównym, zdała ona bowiem egzaminy ustne w ramach procedury oceny, a zatem nie otrzymała wynagrodzenia pieniężnego wypłacanego w przypadku niepomyślnego wyniku w tej procedurze, o którym mowa w tym pytaniu.

29 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, w ramach współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi, ustanowionej w art. 267 TFUE, jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy, z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy, zarówno ocena, czy dla wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, jakie zadaje on Trybunałowi. W związku z tym, jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest w zasadzie zobowiązany do wydania orzeczenia (wyrok z dnia 17 września 2020 r., Burgo Group, C-92/19, EU:C:2020:733, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).

30 Wynika stąd, że pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie przedstawionego przez sąd krajowy pytania prejudycjalnego jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 17 września 2020 r., Burgo Group, C-92/19, EU:C:2020:733, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).

31 W tym względzie, aby umożliwić Trybunałowi dokonanie użytecznej dla sądu krajowego wykładni prawa Unii, art. 94 lit. c) regulaminu postępowania przed Trybunałem wymaga w szczególności, by wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zawierał omówienie powodów, dla których sąd odsyłający rozpatruje kwestię wykładni lub ważności określonych przepisów prawa Unii, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie w postępowaniu głównym (wyrok z dnia 27 kwietnia 2023 r., AxFina Hungary, C-705/21, EU:C:2023:352, pkt 26).

32 W pierwszej kolejności należy zauważyć, że o ile okoliczności sprawy, w której zapadł wyrok z dnia 12 września 2024 r., Presidenza del Consiglio dei ministri i in. (Wynagrodzenie sędziów i prokuratorów honorowych) (C-548/22, EU:C:2024:730), w którym Trybunał uznał ponadto wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym za niedopuszczalny, są podobne do okoliczności sprawy w postępowaniu głównym i że obie sprawy podnoszą kwestie podobne, o tyle jednak w świetle w szczególności utrwalonego orzecznictwa przytoczonego w pkt 29 i 30 niniejszego wyroku, z zastrzeżeniem poszanowania wynikających z niego wymogów, sąd krajowy ma swobodę wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym dotyczącym wykładni przepisów prawa Unii istotnych dla rozstrzygnięcia zawisłego przed nim sporu. Istnienie bowiem utrwalonego orzecznictwa w odniesieniu do danej kwestii prawa Unii, o ile może skłonić Trybunał do wydania postanowienia na podstawie art. 99 regulaminu postępowania, o tyle nie może w żaden sposób wpłynąć na dopuszczalność odesłania prejudycjalnego w wypadku, gdy sąd krajowy postanowi w ramach swej swobodnej oceny zwrócić się do Trybunału w trybie art. 267 TFUE (wyrok z dnia 26 listopada 2014 r., Mascolo i in., C-22/13, od C-61/13 do C-63/13 i C-418/13, EU:C:2014:2401, pkt 49).

33 W drugiej kolejności, uzasadniając swoje wątpliwości, po pierwsze, co do tego, czy w świetle klauzuli 4 porozumienia ramowego, art. 7 dyrektywy 2003/88 i art. 31 Karty powódka w postępowaniu głównym może zostać pozbawiona prawa do płatnego urlopu przysługującego każdemu pracownikowi, a po drugie, co do zgodności procedury oceny rozpatrywanej w postępowaniu głównym z klauzulą 5 pkt 1 porozumienia ramowego, sąd odsyłający w sposób wystarczający przedstawia związek, jaki dostrzega między przepisami prawa Unii, o których wykładnię się zwraca, a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie w postępowaniu głównym.

34 Jednakże co się tyczy art. 47 Karty, należy zauważyć, że sąd odsyłający nie wyjaśnił wystarczająco konkretnie, w jaki sposób wykładnia tego postanowienia byłaby konieczna do wydania przez niego orzeczenia w rozpatrywanej przez niego sprawie, ani nie wskazał związku, jaki miałby istnieć między tym postanowieniem a ustawodawstwem krajowym mającym zastosowanie do tego sporu, biorąc pod uwagę w szczególności, po pierwsze, okoliczność, że rzeczony spór dotyczy korzystania przez powódkę w postępowaniu głównym z prawa do ekwiwalentu za coroczny płatny urlop, a także zgodności z prawem mechanizmu mającego na celu zapobieganie nadużyciom nawiązywania kolejnych stosunków pracy na czas określony i karanie takich nadużyć, a po drugie, okoliczność, że powódka w postępowaniu głównym wniosła sprawę do właściwego sądu krajowego w celu uzyskania ochrony tych praw.

35 Co się tyczy w trzeciej kolejności podnoszonego hipotetycznego charakteru pytania drugiego, jak wynika jednoznacznie z postanowienia odsyłającego, sąd odsyłający zastanawia się nad zgodnością z prawem Unii środka nakładającego na sędziów lub prokuratorów honorowych, wnoszących o objęcie ich procedurą oceny, zrzeczenia wszelkich praw za okres poprzedzający procedurę oceny, a w szczególności prawa do corocznego płatnego urlopu. Ponieważ powódka w postępowaniu głównym była zobowiązana przez odnośne przepisy krajowe do zrzeczenia się tego prawa w chwili złożenia wniosku o objęcie tą procedurą, związek między wnioskowaną wykładnią prawa Unii a przedmiotem sporu w postępowaniu głównym wydaje się oczywisty, a to drugie pytanie nie ma charakteru hipotetycznego w odniesieniu do utraty rzeczonego prawa.

36 Bezsporne jest jednak, że powódka w postępowaniu głównym pomyślnie przeszła procedurę oceny i została ostatecznie ponownie powołana do sprawowania urzędu sędziego honorowego. W związku z tym, wątpliwości sądu odsyłającego odnośnie zasad organizacji tej procedury i przepisów krajowych przewidujących wynagrodzenie pieniężne w przypadku niepomyślnego wyniku w tej procedurze nie są przedmiotem sporu w postępowaniu głównym. W związku z tym, pytanie drugie jest hipotetyczne w zakresie, w jakim dotyczy tych dwóch pytań.

37 Z powyższego wynika, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny, z wyjątkiem pytania drugiego w zakresie, w jakim dotyczy ono zasad organizacji procedury oceny sędziów i prokuratorów honorowych w celu ich ostatecznego ponownego powołania oraz wynagrodzenia pieniężnego w przypadku niepomyślnego wyniku w tej procedurze.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

38 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. Mając to na uwadze, Trybunał musi w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania (wyrok z dnia 30 kwietnia 2025 r., Genzyński, C-278/24, EU:C:2025:299, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 W niniejszej sprawie wydaje się, że pomiędzy dwoma pytaniami postawionymi przez sąd odsyłający istnieje ścisły związek. Dotyczą one bowiem praw, na które nie mogą już powoływać się sędziowie i prokuratorzy honorowi, którzy zostali ponownie powołani do sprawowania urzędu po zakończeniu procedury oceny. Tak więc pytanie pierwsze dotyczy wykładni klauzuli 4

porozumienia ramowego, art. 7 dyrektywy 2003/88 oraz art. 31 Karty i odnosi się w szczególności utraty prawa do płatnego urlopu za okres poprzedzający to ponowne powołanie, podczas gdy pytanie drugie dotyczy wykładni klauzuli 5 porozumienia ramowego i odnosi się, szerzej, do zrzeczenia się wszelkich praw związanych z tym wcześniejszym okresem.

40 Co się tyczy w pierwszej kolejności przepisów przywołanych w przedstawionych pytaniach, sąd odsyłający zauważa, że procedura oceny stanowi środek przyjęty w odpowiedzi na wezwania Komisji Europejskiej i na wyrok z dnia 16 lipca 2020 r., Governo della Repubblica italiana (Status włoskich sędziów pokoju) (C-658/18, EU:C:2020:572). W tym kontekście procedura ta ma realizować wynikający z klauzuli 5 pkt 1 porozumienia ramowego wymóg przyjęcia skutecznych środków mających na celu zapobieganie nadużyciom polegającym na zawieraniu kolejnych umów o pracę na czas określony i karanie takich nadużyć.

41 Sąd ten zastanawia się bowiem, czy procedura oceny jest wystarczająco odstraszająca, aby można ją było uznać za środek mający na celu karanie nadużywania zawierania takich umów w rozumieniu tego przepisu klauzuli 5 ust. 1 i w rezultacie, czy respektuje on wymogi tej dyspozycji, podlegającej wykładki Trybunału.

42 Wspomniany sąd zauważa w tym względzie, że uregulowania rozpatrywane w postępowaniu głównym umożliwiły NZ uzyskanie kontynuacji sprawowania urzędu oraz gwarancji na okres po tej kontynuacji, podobnie jak w przypadku reform badanych w ramach wyroków z dnia 26 listopada 2014 r., Mascolo i in. (C-22/13, od C-61/13 do C-63/13 i C-418/13, EU:C:2014:2401), i z dnia 8 maja 2019 r., Rossato i Conservatorio di Musica F.A. Bonporti (C-494/17, EU:C:2019:387). Jednakże w odróżnieniu od tych reform, uregulowania te przewidują, że wniosek o objęcie procedurami oceny oznacza, iż sędziowie i prokuratorzy honorowi zrzekają się wszelkich innych roszczeń wynikających z wcześniejszego honorowego stosunku pracy, a tym samym zrzekają się powoływania się na zasadę niedyskryminacji przewidzianą w klauzuli 4 porozumienia ramowego na poparcie swoich roszczeń.

43 Sąd odsyłający zastanawia się zatem w istocie nad zgodnością rzeczonych uregulowań z przepisem, który zamierzają one wdrożyć – a mianowicie z klauzulą 5 porozumienia ramowego – mającym na celu zapobieganie nadużyciom w zawieraniu kolejnych umów o pracę na czas określony i karanie tych nadużyć, w związku z klauzulą 4 tego porozumienia, a także z art. 7 dyrektywy 2003/88, konkretyzującym prawo do corocznego płatnego urlopu, ustanowione w art. 31 ust. 2 Karty, na które pracownik może się powołać wobec swojego pracodawcy (zob. podobnie wyrok z dnia 9 listopada 2023 r., Keolis Agen, od C-271/22 do C-275/22, EU:C:2023:834, pkt 28). W związku z tym łączne zbadanie pytań prejudycjalnych wydaje się właściwe.

44 W tym względzie należy ponadto zauważyć, że nawet jeśli sąd odsyłający wspomina w treści pierwszego zadanego pytania o art. 31 ust. 1 Karty, który ustanawia prawo każdego pracownika do warunków pracy szanujących jego zdrowie, bezpieczeństwo i godność, to z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oraz z kontekstu tego pytania wynika, że dotyczy ono w rzeczywistości ust. 2 tego art. 31.

45 W drugiej kolejności należy stwierdzić, że o ile z zadanych pytań wynika, że sąd odsyłający zastanawia się nad zgodnością art. 29 ust. 5 dekretu ustawodawczego nr 116/2017, który zobowiązuje sędziów i prokuratorów honorowych przy składaniu wniosku o objęcie procedurą oceny do zrzeczenia się wszelkich praw wynikających z wcześniejszego stosunku honorowego, sąd ten odnosi się konkretnie w uzasadnieniu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie

prejudycjalnym, do zrzeczenia się prawa do corocznego płatnego urlopu, którego to prawa nie posiadają sędziowie i prokuratorzy honorowi w okresie wakacji sądowych, w odróżnieniu od sędziów i prokuratorów zawodowych.

46 W odniesieniu do tego prawa sąd odsyłający uważa bowiem, że powódka w postępowaniu głównym znajduje się w sytuacji porównywalnej do sytuacji sędziego zawodowego. Sąd ten zauważa w tym względzie, że przed wejściem w życie uregulowań rozpatrywanych w postępowaniu głównym roszczenie o wynagrodzenie za wakacje sądowe powódki, jako „pracownicy" i „pracownicy na czas określony", powinno było zostać uwzględnione, bez uszczerbku dla stosowania właściwych przepisów dotyczących przedawnienia.

47 Co się tyczy natomiast prawa do ochrony socjalnej, sąd odsyłający uważa, że sytuacja sędziów i prokuratorów honorowych oraz sędziów i prokuratorów zawodowych nie jest porównywalna, a w każdym razie, że ewentualna różnica w traktowaniu jest uzasadniona.

48 Z uwzględnieniem tych wstępnych rozważań należy zatem zbadać tylko jeden z aspektów uregulowań rozpatrywanych w postępowaniu głównym, podkreślony przez sąd odsyłający we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a mianowicie wymóg zrzeczenia się prawa do corocznego płatnego urlopu za okres poprzedzający postępowanie w sprawie oceny.

49 W konsekwencji należy stwierdzić, że poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy klauzulę 5 pkt 1 porozumienia ramowego w związku z klauzulą 4 tego porozumienia, art. 7 dyrektywy 2003/88 oraz art. 31 ust. 2 Karty należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniom krajowym mającym na celu karanie nadużywania zawierania kolejnych umów o pracę na czas określony, które to uregulowania uzależniają złożenie przez urzędujących sędziów i prokuratorów honorowych wniosku o objęcie procedurą oceny w celu ponownego powołania ich do sprawowania urzędu do ukończenia 70. roku życia od wymogu zrzeczenia się prawa do wynagrodzenia za coroczny urlop, wynikającego z prawa Unii, dotyczącego ich wcześniejszego honorowego stosunku pracy.

Co do istoty

50 Klauzula 5 pkt 1 porozumienia ramowego, w celu zapobiegania nadużyciom wynikającym z zawierania kolejnych umów o pracę lub nawiązywania stosunków pracy na czas określony, zobowiązuje państwa członkowskie do faktycznego wprowadzenia w sposób wiążący przynajmniej jednego spośród wskazanych w niej rozwiązań, w sytuacji gdy prawo krajowe nie przewiduje rozwiązań równorzędnych (wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Rossato i Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).

51 Tym samym klauzula 5 pkt 1 porozumienia ramowego wyznacza państwom członkowskim ogólny cel, polegający na zapobieganiu takim nadużyciom, pozostawiając im wybór środków do jego osiągnięcia, pod warunkiem że nie mogą one podważać celu ani skuteczności porozumienia ramowego (wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Rossato i Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).

52 Jeżeli ponadto prawo Unii, jak w niniejszej sprawie, nie przewiduje konkretnych sankcji, na wypadek gdyby stwierdzono jednak istnienie nadużyć, to na władzach krajowych ciąży obowiązek ustanowienia środków, które muszą być nie tylko proporcjonalne, lecz również wystarczająco skuteczne i odstraszające, by zagwarantować pełną skuteczność przepisów ustanowionych

w wykonaniu porozumienia ramowego (zob. podobnie wyrok z dnia 13 czerwca 2024 r., DG de la Función Pública, Generalitat de Catalunya i Departamento de Justicia de la Generalitat de Catalunya, C-331/22 i C-332/22, EU:C:2024:496, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo).

53 Wynika stąd, że w razie stwierdzenia nadużyć w zakresie zawierania kolejnych umów o pracę lub nawiązywania stosunków pracy na czas określony musi istnieć możliwość zastosowania środka stanowiącego skuteczną i równorzędną gwarancję ochrony pracowników, by zastosować odpowiednią sankcję i usunąć konsekwencje naruszenia prawa Unii (wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Rossato i Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).

54 Należy przypomnieć, że nie jest zadaniem Trybunału wypowiadanie się w przedmiocie wykładni przepisów prawa krajowego, zadanie to należy bowiem wyłącznie do sądu odsyłającego lub, w zależności od przypadku, do właściwych sądów krajowych, które powinny określić, czy przepisy obowiązujących uregulowań krajowych spełniają wymogi przywołane w pkt 50–53 niniejszego wyroku (zob. podobnie wyrok z dnia 26 listopada 2014 r., Mascolo i in., C-22/13, od C-61/13 do C-63/13 i C-418/13, EU:C:2014:2401, pkt 81).

55 To sąd odsyłający musi zatem ocenić, w jakim zakresie warunki stosowania oraz rzeczywiste wykonanie właściwych przepisów prawa krajowego stanowią odpowiedni środek mający na celu karanie nadużywania zawierania kolejnych umów o pracę na czas określony lub nawiązywania stosunków pracy na czas określony oraz usunięcia konsekwencji takich działań. Niemniej Trybunał, orzekając w przedmiocie odesłania prejudycjalnego, może w razie potrzeby udzielić sądowi krajowemu wskazówek, które mogą być pomocne przy dokonywaniu przez niego oceny (zob. podobnie wyrok z dnia 26 listopada 2014 r., Mascolo i in., C-22/13, od C-61/13 do C-63/13 i C-418/13, EU:C:2014:2401, pkt 82, 83 i przytoczone tam orzecznictwo).

56 W tym względzie należy przypomnieć, że jak podkreślił Trybunał, porozumienie ramowe nie ustanawia po stronie państw członkowskich ogólnego obowiązku przekształcania umów o pracę na czas określony w umowy na czas nieokreślony. Klauzula 5 pkt 2 porozumienia ramowego co do zasady pozostawia bowiem państwom członkowskim decyzję, pod jakimi warunkami umowy o pracę lub stosunki pracy na czas określony uznaje się za zawarte na czas nieokreślony. Wynika stąd, że porozumienie ramowe nie określa przesłanek, jakie należy spełnić, aby skorzystać z możliwości zawarcia umowy na czas nieokreślony (wyrok z dnia 26 listopada 2014 r., Mascolo i in. C-22/13, od C-61/13 do C-63/13 i C-418/13, EU:C:2014:2401, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo).

57 Z przepisu tego wynika, że państwa członkowskie są uprawnione, w ramach środków zapobiegania zadużyciom przy zawieraniu kolejnych umów o pracę na czas określony lub karania za nie, do przekształcania stosunków pracy na czas określony w stosunki pracy na czas nieokreślony, gdyż stabilność zatrudnienia zapewniana przez te ostatnie stanowi jeden z głównych elementów ochrony pracowników (zob. podobnie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Rossato i Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, pkt 39).

58 W związku z tym Trybunał uznał w istocie, że uregulowania przewidujące w sposób bezwzględnie wiążący, że w przypadku nadużywania zawierania umów o pracę na czas określony te ostatnie zostają przekształcone w stosunek pracy na czas nieokreślony, z wyłączeniem jakiegokolwiek odszkodowania pieniężnego, mogą zawierać środek o charakterze skutecznej sankcji za takie nadużycia (zob. podobnie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Rossato i Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).

59 W związku z tym orzecznictwo nie wymaga łączenia środków. Ponadto ani zasada pełnego naprawienia poniesionej szkody, ani zasada proporcjonalności nie wymagają zapłaty odszkodowania o charakterze sankcji. Zasady te zobowiązują bowiem państwa członkowskie do przewidzenia odpowiedniego naprawienia szkody, wyższego niż odszkodowanie czysto symboliczne, niewykraczającego jednak poza pełną rekompensatę (wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Rossato i Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, pkt 41, 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

60 Porozumienie ramowe nie nakłada zatem na państwa członkowskie obowiązku, w sytuacjach nadużywania umów o pracę na czas określony, ustanowienia prawa do odszkodowania obok przekształcenia umowy o pracę na czas określony w umowę o pracę na czas nieokreślony (wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Rossato i Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, pkt 45).

61 W niniejszej sprawie rząd włoski podkreśla, że celem uregulowań rozpatrywanych w postępowaniu głównym jest przyznanie sędziom i prokuratorom honorowym pełniącym służbę wszelkich gwarancji, z których korzysta pracownik najemny, poprzez zapewnienie możliwości dalszego sprawowania urzędu do ukończenia 70. roku życia, z zastrzeżeniem pomyślnego przejścia procedury oceny, zmierzającej do sprawdzenia, czy warunki wymagane do pełnienia urzędu sędziego lub prokuratora są nadal spełniane, zgodnie z orzecznictwem Corte costituzionale (trybunału konstytucyjnego).

62 Z postanowienia odsyłającego wynika, po pierwsze, że powódka w postępowaniu głównym pomyślnie przeszła procedurę oceny w celu ostatecznego ponownego powołania do sprawowania urzędu sędziego lub prokuratora honorowego, przewidzianego w tych przepisach.

63 Po drugie, przed ostatecznym ponownym powołaniem powódka w postępowaniu głównym nie prowadziła żadnych rozpraw w okresach corocznych wakacji sądowych w sądzie, w którym pełniła urząd sędziego honorowego, i nie otrzymywała za te okresy wynagrodzenia.

64 Po trzecie, złożenie wniosku o objęcie procedurą oceny wiąże się ze zrzeczeniem się prawa do corocznego płatnego urlopu za okres poprzedzający to ostateczne ponowne powołanie, zagwarantowanym w art. 7 dyrektywy 2003/88 i art. 31 ust. 2 Karty.

65 Zdaniem rządu włoskiego okoliczność zrzeczenia się „wszelkich innych roszczeń” a tym samym prawa do corocznego płatnego urlopu za wcześniejszy okres, stanowi odpowiednią rekompensatę za ostateczne ponowne powołanie do sprawowania urzędu sędziego honorowego, ponieważ pomyślne przejście procedury oceny nie oferuje zwykłej szansy na utrwalenie wcześniejszego stosunku pracy, lecz oferuje rzeczywistą kontynuację tego stosunku pracy. Okoliczność zrzeczenia się wcześniejszych roszczeń jest zatem bezpośrednią konsekwencją „rekompensaty w naturze” przyznawanej ponownie powołanym sędziom i prokuratorom honorowym.

66 Rząd ten podnosi również, że należy unikać wstecznej dyskryminacji sędziów i prokuratorów zawodowych, do których w pełni mają zastosowanie zasady konkursu i wyłączności urzędu sędziego i prokuratorskiego.

67 W tym względzie należy przypomnieć, że w klauzuli 4 pkt 1 porozumienia ramowego ustanowiono w odniesieniu do warunków zatrudnienia zakaz traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony w sposób mniej korzystny niż porównywalnych pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony z tego tylko powodu, że wykonują oni pracę na podstawie

umowy o pracę na czas określony, chyba że odmienne traktowanie jest uzasadnione obiektywnymi powodami (wyrok z dnia 27 czerwca 2024 r., Peigli, C-41/23, EU:C:2024:554, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

68 Jeżeli zostanie ustalone, że sędziowie lub prokuratorzy honorowi, tacy jak powódka w postępowaniu głównym, znajdują się w sytuacji porównywalnej z sytuacją sędziów lub prokuratorów zawodowych, do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy istnieją obiektywne powody uzasadniające takie odmienne traktowanie (wyrok z dnia 27 czerwca 2024 r., Peigli, C-41/23, EU:C:2024:554, pkt 50).

69 W tym względzie należy zauważyć, że zdaniem tego sądu nieprzyznanie żadnego dnia płatnego urlopu sędziom i prokuratorom honorowym nie jest uzasadnione.

70 Ponadto Trybunał orzekł już, że istnienie sposobu naboru w drodze konkursu zastrzeżonego wyłącznie dla stanowisk sędziów i prokuratorów zawodowych w celu uzyskania dostępu do korpusu sędziów i prokuratorów, który nie znajduje zastosowania do naboru na stanowiska sędziów i prokuratorów honorowych, pozwala wykluczyć, że ci ostatni sędziowie i prokuratorzy w pełni korzystają z praw sędziów i prokuratorów zawodowych. Jednakże o ile pewne różnice w traktowaniu mogą być uzasadnione różnicami w wymaganych kwalifikacjach i charakterem zadań, za które odpowiedzialni są sędziowie i prokuratorzy zawodowi, o tyle wyłączenie jakiegokolwiek prawa do płatnego urlopu sędziów i prokuratorów honorowych nie może być zaakceptowane w świetle klauzuli 4 porozumienia ramowego (zob. podobnie wyrok z dnia 27 czerwca 2024 r., Peigli, C-41/23, EU:C:2024:554, pkt 53, 54 i przytoczone tam orzecznictwo).

71 Prawo to jest bowiem zawarte w art. 7 ust. 1 dyrektywy 2003/88, zgodnie z którym „państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by każdy pracownik był uprawniony do corocznego płatnego urlopu w wymiarze co najmniej czterech tygodni”.

72 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepis ten odzwierciedla i konkretyzuje prawo podstawowe do corocznego płatnego urlopu, ustanowione w art. 31 ust. 2 Karty (wyrok z dnia 9 listopada 2023 r., Keolis Agen, od C-271/22 do C-275/22, EU:C:2023:834, pkt 18 i przytoczone tam orzecznictwo).

73 Ponadto prawu do corocznego płatnego urlopu, ustanowionemu na rzecz każdego pracownika w art. 31 ust. 2 Karty, przysługuje w odniesieniu do samego jego istnienia charakter jednocześnie bezwzględnie wiążący i bezwarunkowy, ponieważ istnienie to nie wymaga skonkretyzowania przepisami prawa Unii lub przepisami prawa krajowego, które mają jedynie za zadanie określić dokładny czas trwania corocznych płatnych urlopów oraz, w stosownym przypadku, pewne warunki korzystania z nich. Wynika stąd, że wspomniane postanowienie samoistnie przyznaje pracownikom prawo, na które jako takie mogą się oni powoływać w sporze ze swoim pracodawcą w sytuacji objętej prawem Unii i wchodzącej w konsekwencji w zakres stosowania Karty (wyrok z dnia 6 listopada 2018 r., Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, pkt 74).

74 Tym samym klauzula 4 porozumienia ramowego, art. 7 dyrektywy 2003/88 i art. 31 ust. 2 Karty stoją na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, które w odróżnieniu od tego, co przewidują w odniesieniu do sędziów i prokuratorów zawodowych, nie przewidują w odniesieniu do znajdujących się w porównywalnej sytuacji sędziów i prokuratorów honorowych prawa do

otrzymania ekwiwalentu pieniężnego za okres urlopu wiążący się z zawieszeniem ich działalności orzeczniczej (zob. podobnie wyrok z dnia 27 czerwca 2024 r., Peigli, C-41/23, EU:C:2024:554, pkt 59).

75 W związku z tym, po pierwsze, jak wynika z orzecznictwa, o którym mowa w pkt 53 i 57 niniejszego wyroku, aby spełnić przesłanki określone w klauzuli 5 pkt 1 porozumienia ramowego, uregulowania krajowe powinny przewidywać, w przypadku nadużywania zawierania kolejnych umów o pracę na czas określony, skuteczne gwarancje pozwalające na karanie tego nadużycia i na usunięcie jego konsekwencji, przy czym przekształcenie stosunku pracy na czas określony w stosunek pracy na czas nieokreślony stanowi co do zasady skuteczną sankcję za takie nadużycie.

76 Po drugie, jak wynika z pkt 73 niniejszego wyroku, prawo do corocznego płatnego urlopu stanowi prawo podmiotowe każdego pracownika, które zostało mu przyznane w sposób bezwzględnie wiążący i bezwarunkowy przez prawo Unii.

77 W związku z tym klauzuli 5 pkt 1 porozumienia ramowego nie można interpretować w ten sposób, że stosowanie środków przyjętych przez państwo członkowskie, w celu karania nadużywania zawierania kolejnych umów o pracę na czas określony i usunięcia jego konsekwencji, może być uzależnione od wymogu, w odniesieniu do danego pracownika, zrzeczenia się prawa, które przyznaje mu prawo Unii na podstawie klauzuli 4 tego porozumienia. Klauzula 5 pkt 1 i klauzula 4 porozumienia ramowego mają bowiem autonomiczne zakresy stosowania, mające na celu, odpowiednio, karanie takiego nadużycia i zapewnienie równego traktowania pracowników, którzy pracują na podstawie stosunku pracy na czas określony.

78 Tym samym uregulowania krajowe, które karają nadużywanie zawierania kolejnych stosunków pracy na czas określony, przewidując w przypadku sędziego lub prokuratora honorowego możliwość przekształcenia tych stosunków w stosunek pracy na czas nieokreślony, nie mogą nie mogą być uzależnione, w odniesieniu do tego sędziego lub prokuratora, od wymogu zrzeczenia się praw przyznanych mu przez prawo Unii.

79 W świetle powyższych rozważań na zadane pytania należy odpowiedzieć, że klauzulę 5 pkt 1 porozumienia ramowego w związku z klauzulą 4 tego porozumienia, z art. 7 dyrektywy 2003/88 oraz z art. 31 ust. 2 Karty należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniom krajowym mającym na celu karanie nadużywania zawierania kolejnych umów o pracę na czas określony, które to uregulowania uzależniają złożenie przez urzędujących sędziów i prokuratorów honorowych wniosku o objęcie procedurą oceny w celu ponownego powołania ich do sprawowania urzędu do ukończenia 70. roku życia od wymogu zrzeczenia się prawa do corocznego płatnego urlopu wynikającego z prawa Unii, dotyczącego ich wcześniejszego honorowego stosunku pracy.

W przedmiocie kosztów

80 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Klauzulę 5 pkt 1 Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego w dniu 18 marca 1999 r., stanowiącego załącznik do dyrektywy Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC, w związku z klauzulą 4 tego porozumienia, z art. 7 dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy, a także z art. 31 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

należy interpretować w ten sposób, że:

stoi ona na przeszkodzie uregulowaniom krajowym mającym na celu karanie nadużywania zawierania kolejnych umów o pracę na czas określony, które to uregulowania uzależniają złożenie przez urzędujących sędziów i prokuratorów honorowych wniosku o objęcie procedurą oceny w celu ponownego powołania ich do sprawowania urzędu do ukończenia 70. roku życia od wymogu zrzeczenia się prawa do corocznego płatnego urlopu wynikającego z prawa Unii, dotyczącego ich wcześniejszego honorowego stosunku pracy.

Podpisy

[i] Sentencja w niniejszym tekście była przedmiotem zmian o charakterze językowym po pierwotnym umieszczeniu na stronie internetowej.